

A KIADÁSRÓL

Gyűjteményes kötetünk a költő összes, kötetekben megjelent verseit tartalmazza, illetve, a *Kötetben meg nem jelent versek* ciklusban megközelítőleg teljes anyagát közli a folyóiratokban megjelent és a hagyatékban található verseknek.

Nem vettük fel a kötetbe Hervay Gizella gyermekverseit, illetve a zsenyéket, amelyeket 1953-tól publikált a költő az irodalmi és ifjúsági lapokban.

Figyelembe véve a költő szigorú, több ízben is kifejezésre juttatott véleményét az 1963-as bemutatkozó kötetével kapcsolatban (többek között a tényt, hogy a Forrás-kötet egyetlen versét sem vette fel 1978-as válogatott verseket tartalmazó könyvébe), a *Virág a végtelenben* anyagát a többi kötet ciklusai után közöljük. A *Virág a végtelenben*, ahogy az előszóban is próbáltuk kimutatni, tartalmaz ugyan néhány kiemelkedő verset, átlagszínvonala azonban a költő értékelése szerint is a többi köteté alatt van. Azt a szerkezetet követjük tehát, amelyet például a gyűjteményes Ady-kötetek, amelyekben a két első kötet versei is olvashatók, de a többi verseskönyv anyaga után, mintegy jelezve, hogy még nem a költő "kiforrott" versbeszédével íródtak.

Kiadásunk a következő kötetekben megjelent verseket tartalmazza:

Virág a végtelenben. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1963. Forrás sorozat.

Reggeltől halálig. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1966.

Tőmondatok. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1968.

Úrlap. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1973.

Zuhanások. Oratórium három hangra. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1978.

A mondat folytatása. Válogatott versek. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Kettészelt madár. Rekviem. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Száműzött szivárvány. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1980.

Lódenkabát Keleteurópa szegén. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1983.

A mondat folytatása című válogatott kötet a *Reggeltől halálig*, a *Tőmondatok* és az *Úrlap* című kötetekből válogat, közli a *Zuhanások* című oratóriumot, valamint az *Itt* című versciklust/verskompozíciót, címnélküli, rövidebb versekkel. Ezek egy része folyóiratokban is megjelent, címmel ellátva. Kiadásunk a címnélküli, kötetbeli változatokat közli. A válogatott kötet az *Ez van* című ciklusban közöl még hat, más kötetekben meg nem jelent verset (*A kígyó*, *A jámbor ördög*, *A mindenevő*, *Valaki*, *Asszony*, *A szobor*), ezeket külön, *A mondat folytatása*-nál közöljük.

E kötetek anyaga után kiadásunk terjedelmes (megközelítőleg teljes) anyagot közöl az Utunkban, Igaz Szóban, Korunkban, A Hétben, Alföldben, Tiszatájban, Kortársban, Forrásban, Jelenkorban, Új Írásban, ÉS-ben, Magyar Nemzetben, Új Tükörben megjelent és kötetekbe fel nem vett Hervay-versekből, illetve a kéziratos hagyatékban található versekből.

Mivel a hagyaték feldolgozottságának jelenlegi állapotában nem állítható fel pontos időrendi sorrend, kiadásunk ciklusokra bontva közli a különben áttekinthetetlennek bizonyuló verskorpuszt. A ciklusokra bontás során több, egymást kiegészítő, pótló szempontot érvényesítettünk. Figyelembe vettük az időrendiséget, a kéziratok fizikai jellemzőit (pl. a hasonló gépelésű versek egy ciklusba kerültek), a stílust, a motivikus összefüggéseket, a terjedelmet, kidolgozottságot. Az első ciklus az erdélyi lapokban (Utunk, Igaz Szó, A Hét, Korunk) 1976-ig (a költő Magyarországra telepedéséig) megjelent verseket tartalmazza, időrendben. A Szilágysági Szent Johanna című ciklus nagyobb lélegzetű kompozíciókat

tartalmaz. [...] A *Sirató* „ajánlott verseket” tartalmaz [...]. A *Gyalogmadár* és az *Öt ujjam ötfelé kiált* versei inkább versbeszéd, stílusjegyek alapján különíthetők el egymástól. Nem tartottuk szükségesnek elkülöníteni a magyarországi folyóiratokban közölt, illetve kéziratos verseket, mivel jelentős minőségi különbség nincs közöttük. Ha a vers folyóiratból származik, feltüntettük a megjelenés helyét, idejét. A *Rácsok árnyéka* versei egy összefüggő kéziratkötegből, alighanem a *Lódenkabát Keleteurópa szegén* című kötet egy változatából származnak. Az utolsó ciklusba felvettünk néhány töredéket, egysorosot is.

A *Nosztalgia?* című verset Huszár Sándor *Sorsom emlékezete* című könyvéből vettük át (Kriterion, Bukarest, 1982), ahol *Próféta voltam a Balta Albán* címmel a Huszár által készített Hervay-interjú is olvasható. *Ha nem lett volna templomdúlás...* címmel közöljük a *Tőmondatokba* beválogatott *Máglyafüst* Igaz Szóban megjelent változatát, annak érzékeltetésére, hogy milyen szempontok szerint dolgozta át a költő egyes verseit.

Szövegkiadásunk alapjául az első kötetközléseket tekintettük. A versek alatti keltezés a kötetközlések alapján csupán a *Virág a végtelenben* esetében közöljük. Ez esetben maga a költő látta el keltezéssel a verseket. A csak folyóiratokban közölt versek esetében feltüntettük a versek lelőhelyét.

Balázs Imre József, 1998. október

*

2010 februárjában Bíró József budapesti költő jelezte, hogy a gyűjteményes Hervay-kötet összeállításakor sajnálatos tévedés történt. A Petőfi Irodalmi Múzeum kézirattárába került Hervay-hagyatékban Hervay-versként került katalogizálásra húsz Bíró József-vers, amelyeknek gépiratát a költő 1981-ben juttatta el a költőnőnek. Ezt a tévedést a gyűjteményes kiadás összeállításakor nem helyesbítettük. Az elektronikus kiadásban most mód nyílik a helyesbítésre, a bekövetkezett filológiai hibáért a kötet összeállítójaként minden érintett elnézését kérem. A húsz Bíró József-vers címe, amelyek tévesen szerepeltek Hervay-versként *Az idő körei* 1999-es nyomtatott kiadásában, a következő: *Obeliszk, Az éji csönd csillagos hálójában, Ünnepe, Térérzés, Mindig gyönyörűbben, Kihűlt karnevál, Karcsún, pirosan, Huszár világos..., Harangjáték, Erőtér, Egy szőrén-szálán eltűnt vers felidézése emlékezetből, Csodálatos roncsát a szörnyű tenger, Invokáció, Mielőtt végleg elmennél, Meztláb kell, Egy arc kimerevítése, Felajánlott szonett, Levél, Senki földjén, Csontváry Kosztka Tivadarhoz*. E verseket töröltük a Hervay-kötet elektronikus kiadásából.

Balázs Imre József, 2010. február